

Állásfoglalás tényleges tulajdonosok meghatározása kapcsán

A Kérelmező állásfoglalás iránti kérelemmel (**Megkeresés**) fordult a Magyar Nemzeti Bankhoz (székhelye: 1013 Budapest, Krisztina körút 55., telephelye: 1122 Budapest, Krisztina körút 6.) (**MNB**) a bizalmi vagyonkezelők vonatkozásában a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (**Pmt.**) szerinti tényleges tulajdonosok meghatározása kapcsán.

I. A MEGKERESÉS TÁRGYA

A Megkeresésben a Kérelmező előadta, hogy a Pmt. 3. § 38. e) pontjának ec) alpontja értelmezése és alkalmazása tekintetében kéri az MNB jogértelmezését.

II. JOGKÉRDÉS

A Kérelmező az alábbi kérdésekben kérte az MNB állásfoglalását:

1) A Pmt. 3. § 38. e) pontjának ec) alpontja szerinti tényleges tulajdonos kedvezményezetti fogalom a természetes személy bizalmi vagyonkezelési szerződésben történő megjelölésével keletkezik, vagy a kedvezményezetti jogosultsága megnyílásának napjával, vagy a részére történő vagyon kiadásának szerződésben rögzített esedékessé válásának időpontjával? Mely időpontban kell a vagyonkezelőnek a tényleges tulajdonosi nyilatkozataiban (pl. bankok felé) a kedvezményezettet tényleges tulajdonosként megjelölnie?

2) A Pmt. 3.§ 38. e) pontjának ec) alpontja szerinti tényleges tulajdonos kedvezményezetti fogalom vonatkozik-e a bizalmi vagyonkezelési szerződésben „másodlagos-, vagy pótkezdményezettként” megjelölt természetes személy(ek)re is, amennyiben igen, a pozíció mely elemei alapján és mely, az 1. pontban megjelölt időpontban?

3) A bizalmi vagyonkezelési szerződés megkötésekor természetes személyként be nem azonosítható, meg nem jelölhető kedvezményezett, kedvezményezetti kör esetében hogyan kell eljárnia a vagyonkezelőnek a tényleges tulajdonosokra vonatkozó nyilatkozattételi kötelezettsége megfelelő teljesítése érdekében?

III. A KÉRELMEZŐ ÁLLÁSPONTJA

Az 1) kérdés vonatkozásában a Kérelmező álláspontja szerint a jogalkotói szándékot figyelembe véve a kedvezményezett a *kedvezményezetti jogosultság megnyílásának* időpontjától számítja a Pmt. 3. § 38. e) pontjának ec) alpontja szerinti tényleges tulajdonosnak. A Kérelmező véleményét arra a körülményre is alapozta, miszerint a kedvezményezett nem szerződő fele a bizalmi vagyonkezelési szerződésnek és a vagyonrendelő akarata szerint adott esetben akár nem is szerez tudomást kedvezményezetti minőségéről valamilyen feltétel beálltáig, ezért a vagyonkezelőnek jogszerű alapja sincs arra, hogy személyes adatait megismerje és tényleges tulajdonosi nyilatkozatai megtételekor felhasználja.

A 2) kérdés vonatkozásában a Kérelmező előadta, hogy az 1) kérdés kapcsán kifejtett álláspontjával összhangban a pót- vagy másodlagos kedvezményezettek nem tekinthetők a Pmt. szerinti tényleges tulajdonosnak mindaddig, amíg kedvezményezetti jogosultságuk meg nem nyílik.

A 3) kérdés vonatkozásában a Kérelmező szintén az 1) és 2) kérdések kapcsán kifejtett álláspontjára alapozva úgy látja, hogy a be nem azonosítható természetes személy kedvezményezettek nem

tekinthetők a Pmt. szerinti tényleges tulajdonosnak mindaddig, amíg kedvezményezetti jogosultságuk meg nem nyílik.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Az MNB az alábbi állásfoglalást adja a Megkeresésben szereplő kérdések kapcsán.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:310. §-a alapján:

„[Bizalmi vagyonkezelési szerződés]

(1) Bizalmi vagyonkezelési szerződés alapján a vagyonkezelő a vagyonrendelő által tulajdonába adott dolgok, ráruházott jogok és követelések (a továbbiakban: kezelt vagyon) saját nevében a kedvezményezett javára történő kezelésére, a vagyonrendelő díj fizetésére köteles.

(2) A szerződést írásba kell foglalni”.

A Ptk. 6:311. §-ának értelmében:

„[A kedvezményezett meghatározása]

(1) A vagyonrendelő határozza meg a kedvezményezettet és a kedvezményezetti jogosultság keletkezésének és megszűnésének feltételeit. A kedvezményezett a kedvezményezettek körére való utalással is meghatározható.

(2) A vagyonrendelő rendelkezhet úgy, hogy meghatározott körülmények bekövetkezése esetén vagy meghatározott idő elteltével a kezelt vagyon részben vagy egészben rá, jogutódaira vagy meghatározott harmadik személyre száll.

(3) Ha a szerződés feljogosítja a vagyonkezelőt a kedvezményezett személyének kijelölésére, a vagyonkezelő jogosult a kedvezményezett részesedésének meghatározására.

(4) A vagyonkezelő kizárólagos kedvezményezetté nevezése semmis.

(5) A kedvezményezetti jogosultság megszűnik, ha a kedvezményezett a szerződésben meghatározottaktól eltérő jogcímen érvényesít igényt a kezelt vagyonnal szemben”.

A Ptk. 6:314. §-a alapján:

„[A kedvezményezett és hitelezőinek igénye]

(1) A kedvezményezett a szerződés szerint igényelheti a vagyonkezelőtől a kezelt vagyon és annak hasznai kiadását.

(2) A kedvezményezett hitelezői attól kezdve támaszthatnak igényt a kedvezményezett vagyontárgyaira, amikor e vagyontárgyaknak vagy azok hasznainak a kedvezményezett részére való kiadása esedékessé vált”.

A Ptk. 6:315. §-a értelmében:

„[Ellenőrzési jog]

A vagyonrendelő és a kedvezményezett ellenőrizheti a vagyonkezelőnek a vagyonkezelés körébe eső tevékenységét. Az ellenőrzéssel járó költségek a vagyonrendelőt, illetve a kedvezményezettet terhelik”.

A Ptk. 6:316. §-a szerint:

„[Utasítási jog hiánya]

A vagyonkezelőt a vagyonrendelő és a kedvezményezett nem utasíthatja; az e tilalomba ütköző utasítás semmis”.

A Ptk. 6:317. § (1) bekezdése értelmében:

„[A vagyonkezelővel szembeni fokozott követelmény]

(1) A vagyonkezelő a jogviszony bizalmi jellegéből fakadó fokozott követelményeknek megfelelően, a kedvezményezett érdekeinek elsődleges figyelembevételével köteles eljárni”.

A Ptk. 6:318. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján:

„[A vagyonkezelő rendelkezési joga]

(...)

(2) A vagyonkezelő a szerződésben foglalt feltételek szerint és korlátok között rendelkezhet a kezelt vagyonba tartozó vagyontárgyakkal.

(3) Ha a vagyonkezelő a (2) bekezdésben foglalt kötelezettségét megsérti és jogosulatlanul ruház át harmadik személyre a kezelt vagyonhoz tartozó vagyontárgyat, a vagyonrendelő és a kedvezményezett jogosult azt a kezelt vagyon számára visszakövetelni, ha a harmadik személy nem volt jóhiszemű vagy nem visszterhesen szerzett. Ezt a szabályt kell megfelelően alkalmazni a kezelt vagyontárgy jogosulatlan megterhelése esetén”.

A Ptk. 6:320. §-a a következőket tartalmazza:

„[Tájékoztatási és számadási kötelezettség]

(1) A vagyonkezelő a vagyonrendelő vagy a kedvezményezett kérésére köteles tájékoztatást adni a kezelt vagyonról. A tájékoztatásnak ki kell terjednie különösen a kezelt vagyon tényleges és várható gyarapodására, a kezelt vagyonba tartozó vagyoni elemekre, azok értékére, továbbá a kezelt vagyon terhére vállalt kötelezettségekre.

(2) A vagyonkezelő kérésre köteles a vagyonkezelésről számot adni, és a kezelt vagyonnal a vagyonrendelő, illetve a kedvezményezett felé elszámolni”.

A Ptk. 6:321. §-a értelmében:

„[A vagyonkezelő felelőssége a vagyonrendelővel és a kedvezményezettel szemben]

(1) A vagyonkezelő kötelezettségeinek megszegéséért a szerződésszegésért való kártérítési felelősség általános szabályai szerint felel a vagyonrendelővel, illetve a kedvezményezettel szemben.

(2) Ha a vagyonkezelő feladatát ellenszolgáltatás nélkül látja el, felelősségére az ingyenes szerződések megszegéséért való kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni.

(3) A vagyonrendelő és a kedvezményezett követelheti annak a vagyoni előnynek a kezelt vagyon részeként való kezelését, amelyhez a vagyonkezelő a vagyonkezelésből fakadó kötelezettségeinek megsértésével jut”.

A Ptk. 6:325. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján:

„[Változás a felek személyében]

(...)

(2) Ha a vagyonrendelő meghal vagy jogutód nélkül megszűnik, és a kezelt vagyonnak nincs másik vagyonrendelője, a vagyonkezelőt a megbízatásból a kedvezményezett kérelmére a bíróság másik vagyonkezelő egyidejű kijelölése mellett visszahívhatja, ha a vagyonkezelő súlyosan megszegte a szerződést.

(3) Több kedvezményezett ezt a jogot együttesen gyakorolhatja, azzal, hogy bármelyikük kérelmére a bíróság határoz a vagyonkezelői megbízatás megszűnéséről és új vagyonkezelő kijelöléséről. A bíróság nem jelölheti ki vagyonkezelőnek azt a személyt, aki ellen valamennyi kedvezményezett tiltakozik”.

A pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/849 európai parlamenti és tanácsi irányelv (**Irányelv**) 3. cikke 6. pontjának b) alpontja értelmében: „[e]zen irányelv alkalmazásában:

(...)

6. »tényleges tulajdonos«: minden olyan természetes személy, aki az ügyfél végső tulajdonosa, vagy végső irányítást gyakorol fölötte, és/vagy azon természetes személy(ek), aki(k)nek nevében valamely ügyletet végrehajtanak, vagy valamely tevékenységet folytatnak, beleértve legalább a következőket:

(...)

b) bizalmi vagyonkezelés esetében:

i. a vagyonrendelő;

ii. a vagyonkezelő(k);

iii. adott esetben a vagyonkezelést ellenőrző személy;

iv. a kedvezményezettek; **abban az esetben, ha a társulás jellegű jogi megállapodás vagy jogi személy hasznát élvező egyének kiléte még nincs meghatározva, azon személyek csoportja, akiknek legfőbb érdeke a társulás jellegű jogi megállapodás vagy jogi személy létrehozása, illetve működése;**

v. bármely más természetes személy, aki a kezelt vagyon felett közvetlen vagy közvetett tulajdonlás révén vagy más módon végső irányítást gyakorol”.

Az Irányelv 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja kimondja, hogy „[a]z ügyfél-átvilágítási intézkedések a következőket foglalják magukban:

(...)

b) a **tényleges tulajdonos azonosítása és ésszerű intézkedések meghozatala a kilétének ellenőrzésére annak érdekében, hogy a kötelezett szolgáltató biztos legyen abban, hogy ki a **tényleges tulajdonos**, ideértve a jogi személyek, **bizalmi vagyonkezelési konstrukciók**, gazdasági társaságok, alapítványok és hasonló társulás jellegű jogi megállapodás **vonatkozásában ésszerű intézkedések meghozatalát az ügyfél tulajdonosi és irányítási rendszerének megértése céljából****.

A Pmt. 3. §-a 38. pontjának e) alpontja szerint: „[e] törvény alkalmazásában:

(...)

e) bizalmi vagyonkezelési szerződés esetében az alábbi személyek:

ea) a vagyonrendelő(k); nem természetes személy vagyonrendelő esetén annak a) vagy b) pont szerinti **tényleges tulajdonosa**,

eb) a vagyonkezelő(k); nem természetes személy vagyonkezelő esetén annak a) vagy b) pont szerinti **tényleges tulajdonosa**,

ec) a **kedvezményezett vagy a kedvezményezettek csoportja; nem természetes személy kedvezményezett esetén annak a) vagy b) pont szerinti **tényleges tulajdonosa**,**

ed) az a természetes személy, aki a kezelt vagyon felett egyéb módon ellenőrzést, irányítást gyakorol, valamint

ee) adott esetben a vagyonkezelést ellenőrző személy(ek); nem természetes személy vagyonkezelést ellenőrző személy esetén annak a) vagy b) pont szerinti **tényleges tulajdonosa**”.

A Pmt. 9. § (1a) bekezdése szerint „[a] jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél képviselője az (1) bekezdés szerinti nyilatkozatában köteles minden, a 3. § 38. pontjában foglaltaknak megfelelő természetes személyt feltüntetni **tényleges tulajdonosként**”.

A Pmt. 9. § (3) bekezdése értelmében: „[a] szolgáltató megtesz minden további, a felügyeletet ellátó szerv által meghatározott intézkedést mindaddig, amíg nem bizonyosodik meg a **tényleges tulajdonos személyéről, ideértve az ügyfél tulajdonosi és irányítási rendszerének megértését is**”.

A Pmt. 13. §-ának (7) bekezdése értelmében: „[a] bizalmi vagyonkezelő köteles a szerződés megkötésekor nem ismert kedvezményezettre vonatkozó, a későbbi azonosításhoz és a személyazonosság igazoló ellenőrzéséhez szükséges valamennyi információt rögzíteni. Ebben az esetben a személyazonosság igazoló ellenőrzésének a kifizetéssel egyidejűleg vagy azt megelőzően kell megtörténnie, illetve azzal egyidejűleg vagy azt megelőzően, hogy a kedvezményezett a szerződésből eredő jogait érvényesíti”.

A Financial Action Task Force Transparency and Beneficial Ownership ajánlása¹ (FATF ajánlás) a következőket rögzíti:

„A mechanism to ensure the availability of beneficial ownership information on trusts and other legal arrangements could include some or all of the following features:

- Trustees are required to obtain and hold information on the trustee, the settlor, the protector (if any), **the beneficiaries or class of beneficiaries**, and any other person exercising control over the trust”.

Az MNB honlapján elérhető „Jogértelmezési kérdések és válaszok (Q&A)”², „Ügyfél-átvilágítási intézkedések” alpontjában szereplő 9. kérdés és válasz a következőket tartalmazza:

„9. Miképpen kell eljárni a Pmt. 2020. január 10. napjától hatályos 9. § (1a) bekezdésének alkalmazásakor, miszerint a jogi személy ügyfél képviselője a Pmt.-ben előírt nyilatkozatában köteles valamennyi, a 3. § 38. pontban foglaltaknak megfelelő természetes személyt feltüntetni tényleges tulajdonosként?

E körben elvárás, hogy a szolgáltató ne elégedjen meg egy tényleges tulajdonosi minőséget megalapozó körülmény vizsgálatával, hanem amennyiben az adott esetben a Pmt. 3. § 38. pontjában meghatározott több tényleges tulajdonosi minőség megállapítható, úgy ezt valamennyi esetben rögzítse és ellenőrizze is”.

Mivel a Megkeresésben szereplő 1)-3) pontokban feltett kérdések szorosan összefüggenek, azokat az MNB egyben kívánja megválaszolni.

A Ptk. fent hivatkozott rendelkezései alapján a kedvezményezett – bár utasítási joga nincsen – de érdekelt a bizalmi vagyonkezelés működésében, hiszen szedi annak javait és számos olyan joga van, amit már a szerződés megkötése után, de még a jogosultsága megnyílásának napja, vagy a részére történő vagyon kiadásának szerződésben rögzített esedékessé válásának időpontja előtt is gyakorolhat. Ennek értelmében **a kedvezményezettet már a szerződés megkötésének pillanatától tényleges tulajdonosnak kell tekinteni.**

A fenti jogszabályi hivatkozások alapján az MNB álláspontja az, hogy a Ptk. 6:311. §-a nem tesz különbséget a kedvezményezettek, másodlagos- vagy pótkedvezményezettek között, így a Pmt. céljával összefüggésben **minden olyan személyt, aki a bizalmi vagyonkezelési szerződésben bármilyen jogcímen beazonosítható kedvezményezettként kerül megjelölésre, azt a szolgáltató köteles tényleges tulajdonosként rögzíteni.**

Ahogy az az Irányelvben is meghatározásra került, a tényleges tulajdonos meghatározása a végső tulajdonos, irányító kilétének ellenőrzésével valósul meg, annak érdekében, hogy a kötelezett szolgáltató biztos legyen abban, hogy ki a tényleges tulajdonos, mely intézkedésnek része a bizalmi

¹ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/Guidance-transparency-beneficial-ownership.pdf.coredownload.pdf>

² <https://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/penzmosas-ellen/kotelezo-es-iranyado-szabalyok/jogertelmezesi-kerdesek-es-valaszok-q-a>

vagyonkezelési konstrukciók tekintetében a tulajdonosi és irányítási rendszernek a megértése is. Ezen konstrukcióknak pedig részesei lehetnek nem csak a kedvezményezettek, hanem az ügynevezett másodlagos- és pótkedvezményezettek is.

Ennek értelmében a tényleges tulajdonossal összefüggő, szolgáltatókat terhelő, **a Pmt. szerinti azonosítási, személyazonosság igazoló ellenőrzési és tényleges tulajdonosi megjelölési kötelezettségek a bizalmi vagyonkezelési szerződésben történő kedvezményezetti és pótkedvezményezetti megjelölés időpontjától fennállnak.**

Fentiekől eltérően **a be nem azonosítható természetes személy kedvezményezettek, pótkedvezményezettek az üzleti kapcsolat létesítésekor értelemszerűen még nem határozhatóak meg tényleges tulajdonosként, viszont be nem azonosíthatóságuk ellenére tényleges tulajdonosnak minősülnek.** Mind az Irányelv, mind az FATF ajánlás rögzíti, hogy az ismeretlen, jövőbeli személy, illetve annak csoportja is lehet tényleges tulajdonos, ilyen esetben ennek megfelelően kell rögzíteni az ilyen személyekről rendelkezésre álló adatokat.

A Pmt. 13. §-ának (7) bekezdése alapján **a szolgáltatóknak ebben az esetben is információbeszerzési kötelezettsége áll fenn.** A szolgáltatóknak – a be nem azonosítható tényleges tulajdonos kedvezményezettek, pótkedvezményezettek jövőbeni ismertté, azonosíthatóvá válására tekintettel – minden olyan intézkedést meg kell tenniük, hogy a későbbi azonosításhoz és a személyazonosság igazoló ellenőrzéséhez szükséges valamennyi információt rögzíteni tudják. Ezek alapján a nem ismert kedvezményezett, pótkedvezményezett mint tényleges tulajdonos esetében **a személyazonosság igazoló ellenőrzésnek egy későbbi időpontban, a kifizetéssel egyidejűleg vagy azt megelőzően kell megtörténnie, illetve azzal egyidejűleg vagy azt megelőzően, hogy a kedvezményezett a szerződésből eredő jogait érvényesíti.**

Budapest, 2024. március 07.